

Dobro se z dobrim vrača

Huiqin Wang je kitajska slikarka, ki že dvajset let živi v Sloveniji. In tako že dvajset let opazuje okrašena drevesca, ki jih doma ni bila vajena. V Šanghaju je samo enkrat snežilo in takrat sta s prijateljico navdušeno stopicali po nekaj kosmih snega. Tako ji je tudi danes všeč Ljubljana, ko je snežno bela, in vsako leto dvakrat praznuje novo leto. Benka Pulko pa je popotnica, ki je dobrih pet let po svetu prijateljela s svojim motorjem. Za praznike jo je na južni polobli najbolj motil Božiček v kratkih hlačah, z bejzbolsko kapo s cofom in na srfu namesto jelenje vprege. Ne gre skupaj. Letos bo za novo leto v savni gola.

Sprašuje: Nika Vistoropski

Foto: Ljubo Vukelič

Gospa Wang, leta 1983 ste prišli v Ljubljano. Kako se vam je zdelo, ko ste prvič videli okraševanje drevesca?

Huiqin: Pri nas nimamo takšnih prednovoletnih običajev. Okrašujemo le vrata s kaligrafijo na listu papirja. Zdelo se mi je fascinantno, da okrašujete živo bitje. Čisto navadno drevo je lahko za božič nekaj veselega.

Vas je hitro zgrabilo decembrsko razpoloženje?

Huiqin: Vsak praznik doživljam drugače. Na začetku je bilo zelo hudo, ker sem imela močno domotožje, moja slovenščina je bila silno slaba, potem pa so tukaj še drugačna hrana in navade. Dežela je bila zame nekaj popolnoma novega. Vsak z domotožjem ima še večje težave ob praznikih.

Kako ste se navadili na mastno praznično hrano?

Huiqin: Kitajska hrana je zelo lahka, slovenska pa veliko težja. Odločila sem se, da bom ta problem sama premagala. Edina težava, ki jo še imam, so krvavice. Verjamem, da bi jih jedla, če ne bi vedela, kako jih delajo. Počasi se učim kuhanja slovenske hrane, recimo rezekov in praženega krompirja. Ko sem šla na obisk domov na Kitajsko, sem svoji družini pripravila takšne jedi in bile so jim všeč. Rada delam tudi zelenjavne omake za špagete.

Kaj pa vi, gospa Pulko, kako ste se počutili, ko ste bili na svojem več kot petletnem potovanju po svetu prvič zdoma za božič?

Benka: Takrat nisem imela na motorju nobene okrasje. Praznik me je ulovil v Severni Ameriki. Bila sem v posebnem okolju. Nekaj tednov prej sem se začela učiti skakanja s

Benka Pulko: Za božič v Južni Ameriki sem bila verjetno tako očitno otožna, da sem gledala smrečice iz slame na tržnici v Ekvadorju in neki moški mi je kar podaril eno. In potem je tista majhna smreka vsako leto visela na vetrobranskem steklu mojega motorja.

Dobro se z dobrim vraca

padalom. Sploh nisem imela časa razmišljati o božiču. Vztrajala sem pri tem, da se mi je nenehno kaj dogajalo, in tako sem skorajda pozabila, da je božič. Vsa naslednja leta je bil to edini čas, ko sem poklicala domov. Mislim, da sem skupno štirikrat telefonirala mami na Ptuj, vselej za božič. Drugi božič v Južni Ameriki sem bila verjetno tako očitno otožna, da sem gledala smrečice iz slame na tržnici v Ekvadorju in neki moški mi je kar podaril eno. In potem je tista majhna smreka vsako leto visela na vetrobranskem steklu mojega motorja. Božič je bil čas, ko sem pomislila na dom, celo bolj kot na dom na hrano. Zelo sem pogrešala domače jedi. Ravno kar sem se vrnila iz ZDA in že na Brniku sem razmišljala o božični hrani.

Torej vas je najbrž ujela tudi ameriška evforija?

Benka: Ja, a ameriška hrana mi ni bila nikoli privlačna. Tam imam vedno težave s prehrano. Takoj ko stopim iz letala, se zredim. Zdi se mi, da jem enako kot doma. V Ameriki je vse sladko, še kisle kumarice.

Kako je z veseljem decembrom čez lužo?

Benka: Za dan zahvalnosti, 25. novembra, sem bila v Bostonu. Takoj naslednji dan je bilo že vse okrašeno. To je tudi največji nakupovalni dan za Američane v vsem koledarskem letu. Takrat nihče razen trgovcev ne dela. Trgovine so odprte od petih zjutraj do polnoči. Potem sem se preselila v New York. Mislim, da je treba doživeti, kako prižgejo božično drevesce na Rockefellerjevem centru. Fantastično. Nato vse velike trgovine na peti avenije uprizarjajo svoje šove. Ljudje

hodijo naokoli z ogromnimi vrečkami. Namenoma nisem zapravila niti dolarja.

Dobrih pet let potovanja po svetu vas je prestavilo v novo dimenzijo. Pričakovala bi, da vas ne bi prevzelo nekaj takšnega, kot so božične lučke.

Benka: Saj me niso, a treba jih je doživeti. Samo enkrat sem bila za božič v ZDA, in sicer na Floridi. To ni bilo to. To ni bilo doživetje glavnega mesta sveta za božič, kar je fascinantno. Ni nujno, da te zastrupi. Če moram jutri umreti in tega nikoli več doživeti? Ni problema.

Smrečico že imate?

Benka: Seveda. Bila sem ena prvih, ki so odšteli veliko denarja za tiste prve ameriške plastične smreke, ki so videti neverjetno naravne. Ogromna je in komaj jo zbašem v stanovanje. Pred božičem jo skorajda vsak dan

Huiqin Wang: Vsak praznik doživljam drugače. Na začetku je bilo zelo hudo, ker sem imela močno domotožje, moja slovenščina je bila silno slaba, potem pa so tukaj še drugačna hrana in navade. Dežela je bila zame nekaj popolnoma novega. Vsak z domotožjem ima še večje težave ob praznikih.

Dobro se z dobrim vraca

hodim gledat v klet. Nanjo dam steklene rožnate, zlate in srebrne okraske. Kar je zanimivo, ker ne maram rožnate barve. A smrečici pristaja. Vedno jo okrasim dan pred božičem.

Kaj pa vi, gospa Wang, ste jo že?

Huiqin: Moj mož ni tako zelo veren, da bi krasili smrečico pred božičem, več mu pomeni novo leto. Vselej imamo pravo drevesce z azijskimi in evropskimi okraski. Navadno sodeluje vsa družina. Naša smreka je zelo mednarodna.

Prihajate iz okolice Šanghaja. Kako pogosto se vrnete na Kitajsko?

Huiqin: Zadnje čase večkrat: enkrat, dva krat na leto.

Na Kitajskem je okoli deset milijonov katoličanov. Kako praznujejo božič?

Huiqin: Božič je bolj komercialen. Zadnje čase ga odkriva tudi kitajska mladina in pre-

rejša, želim tudi, da bi bili čim več skupaj, da bi imeli več stikov.

Benka: Sem človek trenutka. Nikoli nisem odločitev prelagala na prvi januar. Zakaj bi morala toliko časa čakati? Če sem predebela, takoj začnem dieto. Ko sem potovala, so mi bili datumi še manj pomembni. Vedno sem zaživela s trenutnim praznovanjem novega leta. Zdelo se mi je prava poslastica, da sem bila lahko del praznovanj tujih kultur.

Kako doživljate dvakratno praznovanje novega leta?

Huiqin: To mi je najbolj všeč predvsem zaradi najinih dveh otrok, da lahko namreč vzameš najboljše iz dveh kultur. Vsako najbolje spoznaš ravno z njenimi prazniki. Krasno sprejemata svoji domovini in tradiciji. Vesela sem tudi, ko ob praznovanju kitajskega novega leta dobim kakšen prijeten prijateljski pozdrav, da kakšen slovenski prijatelj

dan starega leta, torej 8. februarja, skupaj in jemo žlikrofe, ki simbolizirajo družino. Ponavadi se ženske pred novim letom zberemo v restavraciji Kitajski zid in razlagamo pomene hrane. Pridruži se nam moj mož, sinolog. Kitajci so pri prehrani izjemno skromni, a za novo leto se mora pretiravati.

Benka: Naša hrana izgublja pomen. Spomnim se, kako smo za potico, nacionalno sladico, včasih s starimi starši lomili orehe. Tega že dolgo ne počnemo več.

Kje ste preživeli najboljše novo leto?

Benka: Bilo je pred potovanjem na Dunaju. Obožujem klasično glasbo. Rada grem v opero in poslušam Fliedermäuse. Šla sem torej na Dunaj, s sabo sem nosila črno večerno obleko. Vstopnice, ki ostanejo še štiri ure pred polnočjo, dobiš tako rekoč na cesti. Bilo je fantastično doživetje Straussa v živo. Kaj takšnega se ne zgodi velikokrat. Blazno mi je

Benka Pulko: Če kar koli potrebujem, si kupim in ne čakam na praznike. Spodbujam pa prijatelje, da v tem času čim manj kupujejo in se čim več pogovarjajo. Sama rada poklonim kaj, kar lahko porabijo. Sovražim darila, ki jih ljudje prejmejo zato, da se jih znebijo. Samo enkrat se mi je zgodilo, da sem dobila pepelnik, jaz pa kajenje na smrt sovražim. Če darilo ni osebno, nič ne velja, zgolj poniža te.

vzema vedno več evropskih vplivov. Sploh pa je nujen tudi zaradi vse več turistov.

Pred trgovinami se prav tako sprehajajo božički, čeprav božiča kot takega množično ne praznujete. Kako ljudje sprejemajo dedka v rdečem?

Huiqin: Je simbol prijaznosti, sreče, dobrote. A menim, da jih mnogo ne ve, kaj dejansko pomeni.

V februarju se bo kitajsko leto opice prevesilo v leto petelina. So tudi kitajski kulturi znane novoletne zaobljube, da bo vse drugače?

Huiqin: Vsako leto si želim več sreče. Glede na to, da je moja mama z vsakim letom sta-

mišli name ob mojem domačem prazniku. Torej ne slavimo samo družina, temveč se nas spomnijo tudi prijatelji.

Huiqin, kitajsko novo leto praznujete devetega februarja. Kakšni so običaji?

Huiqin: Navadno okrasimo vrata in kuhamo veliko hrane s pomenom. Recimo za srečo, srečno družino, denar. Pripravljamo sojin sir, da bi bila miza v prihodnje bogata. Nujno je imeti doma ribe. Hrane mora biti ne samo toliko, da se lahko vsi najedo, še ostati je mora. Ima simbolično vrednost prihajajočega leta - da bi bilo še boljše. Kitajcem je zelo pomembno, da smo skupaj. In čeprav nam to ne uspe sicer, se potrudimo, da smo zadnji

bilo všeč v Južni Ameriki, ko sem srečala nekega strica Ivana, drugače iz Ribnice. Skupaj sva preživela božič, ker sva se pač tistega dne srečala. Pekel je jagenjčka, imel je potico, uživala sva v Slakih in Avsenikih. Prej nisem nikoli poslušala slovenske narodnozabavne glasbe, takrat in od takrat pa z velikim veseljem. Spomnim se Avstralije in dogodka, ki se mi je skorajda moral zgoditi. Vedno, kadar sem si želela povezavo s Slovenijo, sem jo dobila. V Sydneyju sem srečala slovenske potomce in dali so mi celo možnost, da ob vstopu v novo tisočletje okrasim njihovo smreko. Počutila sem se zelo pomembno.

Ste, Huiqin, v zadnjih letih preživeli kakšno novo leto na Kitajskem?

Huiqin: Zelo mi je žal zaradi tega. Moja mama me vedno prosi, da bi prišla za novo leto domov in bi praznike preživeli skupaj, ker so moji otroci že tako veliki, da lahko potujem

Dobro se z dobrim vrača

sama. V dvajsetih letih nisem bila niti enkrat z njo, vselej s svojo družino in prijatelji. Z mamó se slišiva po telefonu. Rada bi šla naslednje leto. Navsezadnje ne gre samo za njeno željo, temveč tudi za mojo.

Mao Cetung je umrl 1977. leta. Se je praznovanje od takrat spremenilo?

Huiqin: Mislim, da je tradicija novega leta najpomembnejša od vseh. Niti kulturna revolucija je ni mogla streti in menim, da se bo še dolgo ohranila. Vem, da prebivalci mest pogosto praznujejo tudi denimo ob katoliških praznikih, a se je na podeželju ohranila le stara kitajska tradicija. Tako je kot pred desetletji.

Kaj si želita za darilo?

Huiqin: Ne smem povedati, ker je skrivnost. Sploh pa so najlepša tista, ki jih naredimo sami.

Benka: Jaz pa že leta in leta pišem Božičku,

Benko: Spoznala sem, da premalo časa preživim z ljudmi, ki so mi blizu. Zadnje leto je tako vsak dobil posebno darilo v obliki hrane: posebne piškote, torto, kar koli. Zadnji dve leti v mojem življenju sta bili prava norišnica, zato zdaj spet dobivam pisemca kot recimo: Dragi dedek Mraz, ali bi mi kaj spekel? Priznati moram, da se že veselim. Vzela sem si teden za pečenje osebnih daril. Zdi se mi, da da darilo, če je pravo, tistemu, ki ga da, vsaj toliko vesolja kot tistemu, ki ga prejme.

Predvsem mame si zelo želijo, da bi bila družina skupaj vsaj med prazniki.

Benka, kako je vaša mama sprejela, da vas za božič in še nekaj naslednjih let ne bo domov?

Benka: V Avstraliji sem srečala moškega, ki je tja pripeljal svojo hčer, da bi ji pokazal, kako išče drage kamne in koplje zlato. Bila sem ji zelo všeč, jaz pa sem se mu izjemno zasmila,

šta krasno zmanjšala svet. Pogovarjam se dobesedno z več tisoč ljudmi. Mislim, da prijateljstvo ničesar ne izgubi.

Huiqin: Moja mama se še danes ukvarja z vprašanjem, ali bi mi šlo danes na Kitajskem bolje kot v Sloveniji. Kar koli ji povedo, nič ne pomaga. Najpomembnejše je, da me vidi. Razumem jo. In poskušala bom razumeti tudi svoje otroke, ko se bodo odločali za svoje življenje. Notranjo bolečino bom poskušala spreobrniti v dobro.

Benka: Svojo mamó sem natrenirala. V bistvu je imela le dve možnosti: ali sprejeti ali ne. Tako zmanjšajo svoja pričakovanja. Ne pričakuje, a je toliko bolj vesela, če se zgodi.

Po petih letih ste se, Benka, vrnila domov po 2000 dneh potovanj ravno sredi decembra.

Benka: Prišla sem na Ptuj, in ker so bili silno veseli, da sem se vrnila, so mi izkazovali izje-

naj mi za božjo voljo prinese več ur na dan. Pa ne gre in dvomim, da se bo uresničilo. Potrebujem več časa, vse drugó tako in tako že imam. Če kar koli potrebujem, si kupim in ne čakam na praznike. Spodbujam pa prijatelje, da v tem času čim manj kupujejo in se čim več pogovarjajo. Sama rada poklonim kaj, kar lahko porabijo. Sovražim darila, ki jih ljudje prejmejo zato, da se jih znebijo. Samo enkrat se mi je zgodilo, da sem dobila pepelnik, jaz pa kajenje na smrt sovražim. Če darilo ni osebno, nič ne velja, zgolj poniža te. Naj jih prijatelji uporabljajo, in to dolgo.

Huiqin: Najlepše darilo od vseh, ki sem jih prejela, je ura, ki jo vedno nosim in mi jo je podarila prijateljica. Ima dve številčnici. Ena kaže čas v Sloveniji, druga pa na Kitajskem. Razume, da v meni živita dva svetova.

Huiqin Wang: Moja mama me vedno prosi, da bi prišla za novo leto domov in bi praznike preživeli skupaj, ker so moji otroci že tako veliki, da lahko potujem sama. V dvajsetih letih nisem bila niti enkrat z njo, vselej s svojo družino in prijatelji. Z mamó se slišiva po telefonu. Rada bi šla naslednje leto. Navsezadnje ne gre samo za njeno željo, temveč tudi za mojo.

lila, ker je menil, da moja družina, to je čutil kot oče, zelo trpi. Ko se je vrnil v Švico, je zapakiral deset kilogramov čokolade in jo poslal domov mojim ter podpisal mene. Nekdo je torej čutil, kot so čutili moji starši doma ... V življenju sem se nalezla, da je nekoliko egoizma zdravo. Imaš samo eno življenje, in če ga ne živiš, ti na smrtni postelji nihče več ne bo mogel pomagati. Mislim, da je bilo mojim staršem neprijetno, a me obenem nikoli niso zavirali. Ugotavljam, da gre moja sestra, ki živi v Ljubljani, na Ptuj vsaj tolikokrat kot jaz. Vseeno je, če sem jaz medtem v New Yorku. Fizična navzočnost v Sloveniji še ne pomeni, da smo skupaj. Je pa elektronska po-

mno veliko pozornosti. Tisto leto sem doživela eno najbolj posrečenih silvestrovanj. Prebrala sem, da se bo v ptujskih toplicah silvestrovalo v kopalnih plaščih. To je pa narejeno zame, sem si rekla. Imela sem se krasno. Še bolj vesela sem se vrnila. Ko smo takoj v 2003 razrezali pogačo v stilu desetnice, je imela v testu prstan. Tisti, ki ga bo dobil, bo srečen naslednje leto. In evo mene, ki še nikoli nisem zadela na loteriji, dobila sem prstan v pogači. Moram reči, da je bilo najbolj vznemirljivo, kompaktno, divje leto. Pompozno, polno energije, nepričakovano, ena sama akcija. Potrditev moje vere, da se dobro z dobrim vrača.